

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра права та публічного управління

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО

“30” 08 2024 р.

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	08 Право
Спеціальність:	081 Право
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Право»
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

РОЗРОБНИК:

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
права та публічного управління

Світлана ХОДАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри права та публічного управління
протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

В.о завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Євген ПИСЬМЕНСЬКИЙ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30. 08 2024 р.

e-mail	svitlana.khodak@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	201
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/svitlana-khodak
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=6281

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. Кожний заклад вищої освіти формує якість робочої сили свого випускника, як сукупність його людських характеристик, що буде проявлятися в процесі праці (державної служби), й включає його кваліфікацію та особисті якості (стан здоров'я, розумові здібності, здатність адаптуватися, гнучкість, мобільність, професійну придатність тощо). У відповідності до ст.ст. 3, 26 Закону України «Про вищу освіту», формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти, разом з іншим, забезпечуються шляхом створення умов для реалізації випускниками закладів вищої освіти права на працю, забезпечення гарантії рівних можливостей щодо вибору місця роботи, виду трудової діяльності на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності з урахуванням здобутої вищої освіти та відповідно до суспільних потреб. А одними з основних завдань закладу вищої освіти, разом з іншим, є: участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу; створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів.

Метою навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» є формування науково обґрунтованих знань про сучасний стан міжнародного приватного права, основних тенденцій його розвитку в Україні та у світі в цілому, про сутність матеріально-правових і колізійних норм, їх місця у правових джерелах, особливостях дії та значення для врегулювання правовідносин; поглиблене вивчення основних цивільно-правових інститутів, які регулюють правовідносини з «іноземним елементом», зокрема шлюбно-сімейні, трудові, спадкові, зобов'язальні, а також питання власності і міжнародного цивільного процесу.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**: забезпечення ознайомлення з новітніми науковими та практичними досягненнями держав у сфері імплементації міжнародних угод, які визначають засади міжнародного приватного права; вироблення навичок та вмінь комплексного аналізу та тлумачення правових норм; знання правничої термінології та здатність до використання цього правового інструментарію на практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- принципів положення щодо місця та ролі міжнародного права у загальній структурі міжнародного права та в окремих національних правопорядках;
- поняття, предмет, систему та джерела даної галузі права;
- методи регулювання правовідносин у міжнародному приватному праві;

- найбільш важливі підгалузі, інститути та норми міжнародного приватного права;
- теоретичні засади та складнощі практичного застосування інститутів міжнародного приватного права, які розглядаються в даному курсі;
- тенденції подальшого розвитку цих інститутів у світлі теорії міжнародного приватного права та відомої в Україні світової практики їх застосування;
- орієнтовні перспективи шляхів можливого удосконалення відповідних норм національного законодавства.

уміти:

- піддавати аналізу тексти міжнародних договорів з питань, пов'язаних з міжнародним приватним правом;
- встановлювати колізійні принципи та норми, що підлягають застосуванню, вірно користуватися ними;
- пов'язувати існуючі національні засоби вирішення колізійних питань з загальними вимогами міжнародного приватного права;
- знаходити відповіді (та документи) з питань регламентації порядку та процедур розгляду спорів, які виникають або можуть виникнути у правовідносинах з іноземним елементом;
- знаходити місце конкретних приватних норм у загальній системі міжнародного приватного права;
- пов'язувати їх аналіз з тенденціями розвитку відповідних підгалузей міжнародного приватного права;
- передбачати можливі наслідки застосування національного законодавства у його існуючому вигляді;
- аргументувати свої пропозиції щодо можливого удосконалення правового регулювання відповідних відносин у нашому національному законодавстві.

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни згідно стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затвердженого наказом МОН України № 1166 від 29.10.2018 року)

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення

<p>ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.</p>	<p>Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p> <p>ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.</p> <p>ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.</p> <p>ПРН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.</p> <p>ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p> <p>ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.</p>
---	---

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	3		
Семестр	6		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	28	10
	семінари, практичні	14	6
Самостійна робота		48	74
Форма підсумкового контролю	залік		

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
-----------------------------	----------------------------

Теорія держави і права Організація діяльності судових та правоохоронних органах Історія держави і права України	Цивільне право України Цивільне процесуальне право України
---	---

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль 1. МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВЗАЄМОДІЯ.

Тема 1. Предмет, метод, система, джерела міжнародного приватного права (МПП). (2 години)

Передумови існування міжнародного приватного права. Сфера дії міжнародного приватного права. Поняття і найменування міжнародного приватного права. Термін «міжнародне приватне право». Міжнародне приватне право і колізійне право. Предмет міжнародного приватного права. Ознаки відносин, що регулюються міжнародним приватним правом. Поняття і види іноземного елемента. Природа колізії і підстава застосування іноземного права. Методи правового регулювання в міжнародному приватному праві. Сутність і основа колізійного методу. Метод регулювання за допомогою уніфікованих матеріально-правових норм. Співвідношення колізійного і матеріально-правового методів регулювання. Нормативний склад міжнародного приватного права. Концепція норм «прямої дії». Проблема включення до складу міжнародного приватного права процесуальних норм. Місце міжнародного приватного права в правовій системі. Підходи в правовій доктрині до предмету, методу, складу норм і місця міжнародного приватного права в правовій системі. Міжнародне приватне право як галузь правознавства та навчальна дисципліна. Система МПП як галузі права і галузі правознавства. Система МПП зарубіжних держав. Історія виникнення і розвитку доктрини міжнародного приватного права. Внутрішнє законодавство як джерело МПП. Звичай як внутрішньодержавний, так і міжнародний як джерело МПП.

Питання для самостійного вивчення:

Публічне та приватне право: історичні витоки та критерій поділу. Поняття МПП. Історія розвитку МПП. Співвідношення МПП і міжнародного публічного права. Відносини, які регулюються МПП. Поняття цивільно-правових відносин з іноземним (міжнародним) елементом. Види іноземного елемента. Методи МПП. Завдання і принципи МПП. Система МПП. МПП як наука і навчальна дисципліна. Джерела МПП: міжнародний договір, внутрішнє законодавство держав у сфері МПП, звичаї, юридична доктрина, судова та арбітражна практика.

Тема 2. Норми міжнародного приватного права. (2 години)

Види норм в МПП. Уніфіковані норми. Матеріально-правові норми. Поняття колізійної норми. Структура колізійної норми. Типи колізійних прив'язок:

особистий закон; закон місця знаходження речі; закон, обраний особами, які уклали угоду (автономія волі); закон місця вчинення акту; закон країни продавця; закон місця вчинення правопорушення; закон, з яким правовідносини найбільш тісно пов'язані; закон прапора; закон суду для вирішення процесуальних питань у справі; Закон суду для вирішення справи по суті. Види колізійних норм. Імперативні, диспозитивні та альтернативні колізійні норми. Класифікація за формою колізійної прив'язки. Односторонні та двосторонні колізійні норми. Міжнародні та міжобласні колізійні норми. Інтерперсональні та інтертемпоральні колізійні норми.

Питання для самостійного вивчення:

Громадянин Канади звернувся за роз'ясненнями до юрисконсульта. Він пояснив, що бажає придбати на території України будинок. Також бажає оформити договір купівлі-продажу згідно з канадським законодавством. *Яке роз'яснення буде надано громадянину Канади? Про які типи колізійних прив'язок йдеться у вищевикладеній ситуації? Надайте розгорнуту відповідь.*

Тема 3. Застосування колізійних норм. Застосування іноземного права. (2 години)

Види колізійних норм та основні формули прикріплення. Поняття та стадії застосування колізійної норми. Зворотне відсилання та відсилання до права третьої країни. Позитивні та негативні колізії. Кваліфікація. Конфлікт кваліфікацій та шляхи його подолання. Взаємність. Обхід закону та заходи щодо його попередження. Поняття екстериторіальної дії права. З'ясування змісту іноземного права. Тлумачення іноземного права. Застосування іноземного права. Межі застосування іноземного права. Публічний порядок та його розуміння в різних правових системах. Поняття про публічний порядок в Україні.

Питання для самостійного вивчення:

Застереження про публічний порядок та імперативні норми в міжнародному приватному праві. Взаємність та реторсія. Застосування іноземного права.

Тема 4. Уніфікація і гармонізація норм в міжнародному приватному праві. (2 години)

Поняття та способи уніфікації та гармонізації норм міжнародного приватного права. Поняття та способи уніфікації норм цивільного й торгового права зарубіжних країн. Гармонізація та уніфікація законодавства країн-членів ЄС. Уніфікація у міжнародному приватному праві як пріоритетний напрям забезпечення єдиного правового простору.

Питання для самостійного вивчення:

Назвіть види джерел (форм) МПП та поясніть, у чому полягає їх особливість. У чому

полягають особливості міжнародного договору як форми МПП? Вкажіть сферу дії та опишіть структуру Закону України «Про міжнародне приватне право». Визначте місце судової практики та прецедентного права у системі джерел (форм) МПП. Назвіть особливості кодифікації, уніфікації та гармонізації норм МПП. Які ви знаєте міжнародні організації, що беруть участь у створенні норм МПП?

Тема 5. Суб'єкти міжнародного приватного права. (2 години)

Фізичні особи в міжнародному приватному праві. Поняття та колізійні питання громадянства. Іноземці за законодавством України. Правоздатність іноземців в Україні. Дієздатність іноземців в Україні. Правове становище громадян України за кордоном. Юридичні особи в міжнародному приватному праві. Загальна характеристика правового статусу юридичних осіб в міжнародному приватному праві. Поняття особистого закону юридичної особи. Правове регулювання відносин суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та країн ЄС. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права. Законодавство України та міжнародні угоди з питань державного імунітету.

Питання для самостійного вивчення:

Правові засади регулювання статусу фізичної особи у міжнародному приватному праві. Право- та дієздатність іноземців в Україні. Законодавство України про поняття «іноземець», «іноземний громадянин», «особа без громадянства» та зміна правового статусу цих осіб. Правовий статус іноземних громадян і осіб без громадянства в Україні Основні колізійні норми національного законодавства України. Поняття та ознаки юридичної особи. Особистий статут і «національність» юридичної особи. Види юридичних осіб. Правове становище підприємств з іноземними інвестиціями в Україні. Визнання юридичних осіб та їх перенесення. Загальна характеристика правового статусу іноземних юридичних осіб в Україні. Правовий статус юридичних осіб України за кордоном. Держава у цивільних відносинах з іноземним елементом. Імунітет держави та його види. Українське законодавство про імунітет іноземних держав. Правовий режим цивільно-правових угод, які вчинюються державою. Україна як суб'єкт міжнародного приватного права. Визнання юридичних осіб та їх перенесення. Нормативне регулювання імунітету держави.

Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Тема 6. Право власності в міжнародному приватному праві. (2 години)

Особливості правового регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві. Колізійні питання права власності. Виникнення та припинення права власності та інших речових прав. Право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває в дорозі. Правове положення власності України

за кордоном. Поняття інтелектуальної власності і її регулювання в міжнародному приватному праві.

Питання для самостійного вивчення:

Колізійні питання права власності. Закон місця знаходження речі. Поняття рухомого і нерухомого майна в законодавстві різних країн. Проблема мобільної колізії та шляхи її вирішення. Визначення права, яке необхідно застосовувати до об'єктів інтелектуальної власності. Правове регулювання іноземних інвестицій. Українське законодавство про іноземні інвестиції. Правовий режим власності держави. Доктрина акту держави. Колізійні питання права власності за законодавством України.

Тема 7. Правочин в міжнародному приватному праві. (2 години)

Поняття та різновиди правочинів з іноземним елементом. Форма та зміст правочину. Сфера дії права, що застосовується до правочину. Методи регулювання правочинів з іноземним елементом в міжнародному приватному праві. Право, що застосовується до змісту правочину (зобов'язальний статут) в міжнародному приватному праві. Право, що застосовується до форми правочину. Особливості колізійного регулювання договірних зобов'язань у міжнародному приватному праві. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Договір міжнародного перевезення вантажу, пасажирів та багажу.

Питання для самостійного вивчення:

Поняття «правочин», «зовнішньо-економічна угода», «міжнародна комерційна угода». Загальна характеристика поняття зобов'язання» у міжнародному приватному праві та можливих принципів їх регулювання. Джерела регулювання зовнішньо-економічних угод. Умови зовнішньо-економічної угоди. Базис поставки. Захисні засоби у зовнішньо-економічних угодах. Колізійні питання в зовнішньо-економічних угодах. Колізійні принципи, які застосовуються при регулюванні договірних зобов'язань. Автономія волі та випадки її обмеження. Міжнародна купівля-продаж товарів. Договір міжнародного перевезення. Міжнародний підряд.

Тема 8. Зобов'язання з заподіяння шкоди у міжнародному приватному праві. (2 години)

Поняття та зміст деліктних зобов'язань. Загальна характеристика деліктних зобов'язань в міжнародному приватному праві. Колізійні прив'язки в сфері деліктних зобов'язань. Правове регулювання деліктних зобов'язань з іноземним елементом в міжнародних договорах та внутрішньому законодавстві України. Особливості відшкодування шкоди, завданої іноземною державою.

Питання для самостійного вивчення:

Колізійні питання деліктних і квазі-деліктних зобов'язань. Закон місця вчинення

правопорушення. Закон суду та особистий закон і їх застосування до деліктних зобов'язань. Зміст закону місця вчинення правопорушення. Спосіб та характер відшкодування. Реституція. Договори про правову допомогу. Заподіяння шкоди в Україні. Законодавство України про деліктні зобов'язання та поширення його на іноземців. Заподіяння шкоди закордоном українським громадянам та її відшкодування. Основні проблеми зобов'язань позадоговірного характеру в міжнародному приватному праві. Загальні принципи колізійного регулювання позадоговірних зобов'язань. Колізійне регулювання окремих зобов'язань позадоговірного характеру. Колізійне регулювання позадоговірних зобов'язань. Інтернет-делікти та боротьба з ними.

Тема 9. **Спадкові відносини у міжнародному приватному праві.** (2 години)

Загальна характеристика спадкового права держав. Спадкування за заповітом (національні матеріально-правові норми). Спадкування за законом національні матеріально-правові норми). Колізії законодавства у сфері спадкування. Спадкування за законом. Спадкування за заповітом. Перехід спадкового майна до держави. Держава як спадкоємець. Перехід майна до держави на правах окупації. Норми міжнародних договорів у сфері спадкових відносин.

Питання для самостійного вивчення:

Дайте визначення поняття «спадкування» у міжнародному приватному праві. Якими чинниками зумовлені колізії в міжнародному спадкуванні? Що таке колізія в міжнародному спадкуванні? Назвіть колізійні прив'язки, які найбільш часто застосовуються при обтяженні спадкування іноземним елементом. Проаналізуйте альтернативну колізійну норму ст. 72 Закону України «Про міжнародне приватне право». В яких випадках заповіт вважатиметься дійсним? В яких випадках заповіт вважатиметься не дійсним? Які характерні риси договорів про правову допомогу у спадкових нормах? Який порядок отримання українським громадянином спадщини за кордоном? Який порядок переходу спадкового майна до держави?

Тема 10. **Колізійні питання шлюбно-сімейних відносин.** (2 години)

Особливості правового регулювання шлюбно-сімейних відносин в міжнародному приватному праві. Правове регулювання відносин подружжя в міжнародному приватному праві. Колізійні питання припинення шлюбних відносин в міжнародному приватному праві.

Питання для самостійного вивчення:

Законодавство зарубіжних країн визначає перелік обставин, які є перешкодою для реєстрації шлюбу. Які це можуть бути обставини? В яких державах допускається укладення шлюбу через представника? Чи поширюється закон автономії волі сторін на правовідносини реєстрації шлюбу? Яку позицію з цього питання викладено у Законі України «Про міжнародне приватне право»? Охарактеризуйте положення Гаазької Конвенції про укладення шлюбу та визнання дійсності шлюбів від 14.03.1978 р. Охарактеризуйте визнання розірвання шлюбу у міжнародному приватному праві. Проблема сурогатного материнства в зарубіжних країнах (правове регулювання, заборона). Оспорювання батьківства

у зарубіжних країнах. Зобов'язання щодо утримання. Аліментні відносини у міжнародному приватному праві. Колізійні норми міжнародних договорів та законодавства України про усиновлення. Міжнародне регулювання правовідносин з опіки та піклування. Охарактеризуйте інститути узаконення, судового чи адміністративного визнання батьківства. Який порядок усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України? За яких умов іноземці мають переважне право на усиновлення дитини – громадянина України? Аліментні відносини у міжнародному приватному праві. Охарактеризуйте основні положення Конвенції про стягнення за кордоном аліментів від 31.12.1956 р.

Тема 11. Правове регулювання трудових правовідносин з іноземним елементом. (2 години)

Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин. Міжнародно-правове регулювання праці. Працевлаштування іноземців в Україні. Трудові права українських громадян за кордоном.

Питання для самостійного вивчення:

Уніфіковані норми трудового права. Конвенції МОП та інші міжнародні угоди з питань праці. Колізійні питання в галузі трудових правовідносин. Закон місця роботи та його спеціальні випадки. Трудові права іноземців в Україні. Трудові права українських громадян за кордоном. Закони України та закони держав, що приймають трудових мігрантів. Питання соціального забезпечення в МПП.

Тема 12. Зовнішньоекономічні договори (угоди) в міжнародному приватному праві. (2 години)

Поняття, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Поняття та види суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності відповідно до законодавства України. Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності як суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності і механізм його реалізації. Легалізація іноземних офіційних документів у зовнішньоекономічній діяльності. Конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів». Сфера застосування та загальні положення. Порядок укладання договору міжнародної купівлі-продажу товарів. Обов'язки сторін договору та правові наслідки їх невиконання.

Питання для самостійного вивчення:

Правила переходу ризику у зв'язку з втратою чи пошкодженням товару. Система відповідальності сторін за Конвенцією. Підстави звільнення від відповідальності. Види, форми і підстави відповідальності у зовнішньоекономічній діяльності. Підстави звільнення від відповідальності. Обмеження відповідальності в окремих правовідносинах з іноземним елементом у сфері ЗЕД. Спеціальні санкції, що застосовуються до суб'єктів ЗЕД або іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Тема **13. Міжнародний цивільний процес.**
Міжнародне співробітництво в сфері нотаріату. (2 години)

Поняття міжнародного цивільного процесу. Правовий статус учасників міжнародного цивільного процесу. Процесуальні права іноземців в Україні. Процесуальне становище іноземної держави та його особливості. Міжнародна підсудність. Колізійні прив'язки, що застосовуються у міжнародному цивільному процесі. Правова допомога в цивільних справах: міжнародне та національне регулювання.

Питання для самостійного вивчення:

Правова допомога в цивільних справах: міжнародне та національне регулювання. Міжнародне співробітництво у сфері нотаріату. Консульська легалізація. Апостиль. Визнання і виконання рішень іноземних судів, арбітражів та доручень іноземних органів юстиції. Охарактеризуйте основні положення Конвенції про збирання за кордоном доказів у цивільних і торгових справах 1970 р. Охарактеризуйте основні положення Конвенції про полегшення доступу до правосуддя за кордоном 1980 р. Охарактеризуйте основні механізми вирішення інвестиційних спорів згідно Конвенції про вирішення інвестиційних спорів між державами та особами інших держав від 18.03.1965 р. Примирювальна процедура та арбітражний механізм. Охарактеризуйте значення Кодексу Бустаманте для уніфікації норм міжнародного цивільного процесу.

Тема 14. Міжнародний арбітражний процес. (2 години)

Розгляд спорів міжнародним комерційним арбітражем. Міжнародний комерційний арбітраж як один із засобів вирішення зовнішньоекономічних спорів. Класифікація і загальна характеристика видів міжнародних комерційних арбітражів. Внутрішньодержавна регламентація міжнародного комерційного арбітражу. Міжнародно-правова регламентація міжнародного комерційного арбітражу.

Питання для самостійного вивчення:

Охарактеризуйте основні положення Конвенції про збирання за кордоном доказів у цивільних і торгових справах 1970 р. Охарактеризуйте основні положення Конвенції про полегшення доступу до правосуддя за кордоном 1980 р. Охарактеризуйте основні механізми вирішення інвестиційних спорів згідно Конвенції про вирішення інвестиційних спорів між державами та особами інших держав від 18.03.1965 р. Примирювальна процедура та арбітражний механізм. Арбітражна угода. Процедура розгляду спорів в міжнародному комерційному арбітражі. Порядок винесення і оскарження арбітражного рішення. Виконання арбітражних рішень. Проаналізуйте розвиток міжнародного комерційного арбітражу.

Зміст семінарських занять

Змістовий модуль 1. МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВЗАЄМОДІЯ.

Тема 2. Норми міжнародного приватного права. Семінарське заняття – 2 години

1. Поняття та види джерел міжнародного приватного права.
2. Національне законодавство як джерело міжнародного приватного права.
3. Судова та арбітражна практика як джерела міжнародного приватного права.
4. Міжнародний звичай як джерело міжнародного приватного права.
5. Міжнародний договір як джерело міжнародного приватного права.
6. Правова доктрина як джерело міжнародного приватного права.
7. Узгодження законодавств різних держав.

Тема 3. Застосування колізійних норм. Застосування іноземного права Семінарське заняття – 2 години

1. Колізії як предмет регулювання міжнародного приватного права.
2. Поняття та структура колізійної норми.
3. Класифікація колізійних норм.
4. Основні формули прикріплення (типи колізійних прив'язок).

праві

**Тема 4. Уніфікація і гармонізація норм в міжнародному приватному
Семінарське заняття – 2 години**

1. Уніфікація норм міжнародного приватного права: поняття, цілі та напрямки здійснення. Методи, способи, форми та інструменти уніфікації норм міжнародного приватного права.
2. Кодифікація, гармонізація та апроксимація в міжнародному приватному праві.
3. Класифікація міжнародних договорів, що регулюють питання міжнародного приватного права. Проблеми застосування міжнародних договорів у регулюванні приватних відносин з іноземним елементом.
4. Проблеми застосування (міжнародного) торгового звичаю у регулюванні приватних відносин з іноземним елементом. Методи, способи, форми та інструменти уніфікації норм міжнародного приватного права в рамках Міжнародної торгової палати.
5. Правова природа та юридична сила типових законів, що розробляються сучасними міжнародними організаціями з різних питань міжнародного приватного права.
6. Джерела *lex mercatoria*, як форми уніфікації норм міжнародного приватного права.
7. Принципи та правила транснаціонального комерційного права (*Trans Lex Principles*), як новий спосіб уніфікації норм, що регулюють відносини в сфері транснаціональної торгівлі.
8. Проблеми застосування інших джерел *soft law* і *lex mercatoria* у регулюванні приватних відносин з іноземним елементом.

Тема 5. Суб'єкти міжнародного приватного права

Семінарське заняття – 2 години

1. Правові засади регулювання статусу фізичної особи у міжнародному приватному праві.
2. Право- та дієздатність іноземців в Україні.
3. Законодавство України про поняття «іноземець», «іноземний громадянин», «особа без громадянства» та зміна правового статусу цих осіб.
4. Правовий статус іноземних громадян і осіб без громадянства в Україні
5. Основні колізійні норми національного законодавства України.
6. Поняття та ознаки юридичної особи.
7. Особистий статут і «національність» юридичної особи.
8. Види юридичних осіб.
9. Визнання юридичних осіб та їх перенесення.
10. Загальна характеристика правового статусу іноземних юридичних осіб в Україні.
11. Правовий статус юридичних осіб України за кордоном.
12. Держава у цивільних відносинах з іноземним елементом.
13. Імунітет держави та його види.
14. Україна як суб'єкт міжнародного приватного права.

15. Визнання юридичних осіб та їх перенесення.
16. Нормативне регулювання імунітету держави.

Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Тема 6. Право власності в МПП

Семінарське заняття – 2 години

1. Загальні питання права власності у відносинах з «іноземним елементом» за законодавством України.
2. Колізійні питання права власності у міжнародному приватному праві.
3. Колізійні питання права власності за законодавством України.

Тема 7. Правочин в міжнародному приватному праві

Семінарське заняття – 2 години

1. Загальна характеристика поняття «зобов'язання» у міжнародному приватному праві та можливих принципів їх регулювання.
2. Договірні зобов'язання в міжнародному приватному праві.
3. Колізійні принципи, які застосовуються при регулюванні договірних зобов'язань.
4. Зовнішньоекономічні договори і право застосовуване до них за законодавством України. Умови зовнішньоекономічних договорів.
5. Поняття деліктного зобов'язання за національним законодавством країн.
6. Умови настання деліктного зобов'язання за національним законодавством країн.
7. Окремі деліктні зобов'язання за національним законодавством країн.
8. Статут деліктного зобов'язання у міжнародному приватному праві.
9. Деліктні зобов'язання з іноземним елементом за законодавством України.

Тема 12. Зовнішньоекономічні договори (угоди) в міжнародному приватному праві.

Семінарське заняття – 2 години

1. Поняття, види та принципи зовнішньоекономічної діяльності
2. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
3. Поняття та види суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності відповідно до законодавства України.

4. Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності як суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
5. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності і механізм його реалізації.
6. Легалізація іноземних офіційних документів у зовнішньоекономічній діяльності.
7. Конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів».
8. Сфера застосування та загальні положення.
9. Порядок укладання договору міжнародної купівлі-продажу товарів.
10. Обов'язки сторін договору та правові наслідки їх невиконання.
11. Правила переходу ризику у зв'язку з втратою чи пошкодженням товару.
12. Система відповідальності сторін за Конвенцією. Підстави звільнення від відповідальності.
13. Види, форми і підстави відповідальності у зовнішньоекономічній діяльності.
14. Підстави звільнення від відповідальності. Обмеження відповідальності в окремих правовідносинах з іноземним елементом у сфері ЗЕД.
15. Спеціальні санкції, що застосовуються до суб'єктів ЗЕД або іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Зміст самостійної роботи студентів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни
«Міжнародне приватне право»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	34	74
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	8	15
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	8	15
Підготовка звітів з практичних робіт	6	15
Підготовка до поточного контролю	6	15
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	6	14

ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання

(отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

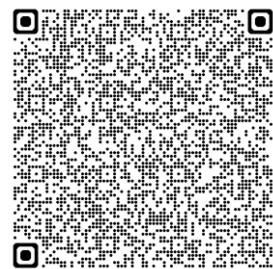
Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни “Криміналістика” студентам надається можливість перерахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

та /

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі публічного права.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
<p>ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p> <p>ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.</p> <p>ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.</p> <p>ПРН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.</p> <p>ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p> <p>ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та</p>	<p>Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)). Додатково: написання тез, презентація на науковому заході</p>	залік

інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.		
---	--	--

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;

«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вмiє порiвнювати, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача, в цiлому самостiйно застосовувати її на практицi, контролювати власну дiяльнiсть, виправляти помилки i добирати аргументи на пiдтвердження певних думок пiд керiвництвом викладача; вiльно володiє вивченим обсягом матерiалу, та вмiє застосовувати його на практицi; вiльно розв'язує задачi в стандартних ситуацiях, самостiйно виправляє допущенi помилки, добирає переконливи аргументи на пiдтвердження вивченого матерiалу;
«вiдмiнно»	виявляє початковi творчi здiбнiстi, самостiйно визначає окреми цiлi власної навчальної дiяльнiстi, оцiнює окреми новi факти, явища, iдеї; знаходить джерела iнформацiї та самостiйно використовує їх вiдповiдно до цiлей, поставлених викладачем; вiльно висловлює власнi думки i вiдчуття, визначає програму особистої пiзнавальної дiяльнiстi, самостiйно оцiнює рiзноманiтнi життєви явища i факти, виявляючи особисту позицiю щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела iнформацiї i використовує одержанi вiдомостi вiдповiдно до мети та завдань власної пiзнавальної дiяльнiстi; використовує набутi знання i вмiння в нестандартних ситуацiях; виявляє особливи творчi здiбнiстi, самостiйно розвиває власнi обдарування i нахили, вмiє самостiйно здобувати знання.

Усi пропущенi заняття, а також негативнi оцiнки студенти зобов'язанi вiдпрацювати впродовж трьох наступних тижнiв. У випадку недотримання цiєї норми, замiсть "н" в журналі буде виставлено "0" (нуль балiв), без права перездачi. Вiдпрацьоване лекцiйне заняття в електронному журналі позначається лiтерою «в».

До пiдсумкового контролю допускаються студенти якi за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балiв. Усi студенти, що отримали 34 балiв i менше, не допускаються до складання пiдсумкового контролю i на пiдставi укладання додаткового договору, здiйснюють повторне вивчення дисциплiни впродовж наступного навчального семестру. За результатами пiдсумкового контролю (диференцiйований залiк/екзамен) студент може отримати 40 балiв. Студенти, якi пiд час пiдсумкового контролю отримали 24 бали i менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференцiйований залiк i повиннi йти на перездачу.

Загальна семестрова оцiнка з дисциплiни, яка виставляється в екзаменацiйних вiдомостях оцiнюється в балах (згiдно з **Шкалою оцiнювання знань за ЄКТС**) i є сумою балiв отриманих пiд час поточного та пiдсумкового контролю.

Шкала оцiнювання знань за ЄКТС:

Оцiнка за національною шкалою	Рiвень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференцiйована шкала		
Вiдмiнно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовiльно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовiльно	35 – 59	FX

	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс, 2018. 762 с.
2. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право: підручник. Харків: Право, 2021. 408 с.
3. Вакуленко А. О. Право Європейського Союзу: підручник. / за ред. Р. А. Петрова. Вид. 9, змінене і доповнене. Харків: Право, 2019. 442 с.
4. Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: компендіум; за заг. ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.
5. Вишновецька С. В., Корнєєв Ю. В. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 164 с.
6. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
7. Гердеген М. Міжнародне право / Гердеген М. Перек. з нім. 9-го вид., перероб. і доп. К.: К.І.С., 2011. 516 с.
8. Міжнародне приватне право. Загальна частина: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. К.: Алерта, 2012. 376 с.
9. Міжнародне приватне право. Особлива частина: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. К.: Алерта, 2013. 400 с.
10. Міжнародне приватне право: навчальний посібник / за ред. Ю.Ф. Іванова. Київ: Алерта, 2018. 390 с.
11. Міжнародне приватне право : підручник / Є. М. Білоусов, І. М. Жуков, В. В. Комаров, І. В. Яковюк та інш.; за заг.ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюка. Харків: Право, 2021. 408 с.
12. Міжнародне публічне право : підручник у 2 т. / В. В. Мицик та ін. Харків : Право, 2020. Т.1. Основи теорії. 416 с.
13. Мицик В. В., Буроменський М. В., Гнатовський М. М. Міжнародне публічне право: підручник. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
14. Мирошниченко В.О. Міжнародне приватне право в схемах і визначеннях. Навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 152 с.
15. Нагнибіда В. І. Механізм правозастосування при вирішенні спорів у міжнародному комерційному арбітражі; за ред. проф. О. Д. Крупчана. Київ, 2020. 492 с.
16. Oleksandr R. Kovalyshyn, Khrystyna Z. Pitsyk, Oleh A. Vivcharenko, Reorganisation & Bankruptcy in Ukraine: the Question of Legal Transplants \ *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, Vol. X, Issue 5(43), 2019, p. 1485-1493.
17. Піцик Х. З., Канюка І. М. Особливості спадкового права країн континентальної Європи, Англії та США. *Науково-інформаційний вісник Івано-*

Франківського університету імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право. Івано-Франківськ: Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького, 2020. № 9(21). С. 57-63.

18. Піцик Х. З. Правове регулювання речових прав на чуже майно за кордоном. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Журнал. Серія право. Івано-Франківськ. Редакційно-видавничий відділ ЗВО «Університет Короля Данила». 2021. Вип. 12(24). С. 147-154.*

19. Піцик Х. З. Спадкове право країн ближнього зарубіжжя. *Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: матеріали IV Міжнародного науково-практичного симпозиуму* (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2017 року). Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2020. С. 195-200.

20. *Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 10-те, змінене і допов. Харків : Право, 2021. 484 с.*

21. Сироїд Т. Л. *Міжнародне публічне право: підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 744 с.*

22. *Сучасні проблеми міжнародного права. Liber Amicorum до 60- річчя проф. М. В. Буроменського: моногр. / авт.кол.; за ред. В. М. Репецького та В. В. Гутника. Львів; Одеса : Фенікс, 2017. 564 с.*

23. Татарчук І., Дяків Т. *Міжнародне право: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 208 с.*

24. *Том 13 Великої української юридичної енциклопедії: Міжнародне приватне право; за ред. проф. А. С. Довгерта. Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2021. 864 с.*

25. Шуміло І. А. *Міжнародне приватне право: підручник. / за ред. В. П. Жушмана, Харків: Право, 2012. 320 с.*

26. Щокін Ю. В. *Міжнародно-правовий звичай: проблеми теорії і практики: монографія / Ю. В. Щокін ; Нац. ун-т «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Харків : Право, 2012. 456 с.*

27. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. *Міжнародне приватне право : підручник. Вид. 8-ме, переобл. і допов. Київ: Алерта, 2021. 524 с.*

28. Фединяк Г., Фединяк Л. *Практикум з міжнародного приватного права та міжнародного процесу. Київ: Аперта, 2020. 224 с.*

Додаткові:

1. Білоус О. Ю. *Конвенції Міжнародної організації праці як джерела трудового права України : автореф. Дис. ... канд. Юрид. Наук: 12.00.05/ Нац. Ун-т*

«Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 19 с.

2. Ван Ден Боше П., Бекетов С. Вступ до права Світової організації торгівлі. К.: Ін Юре, 2011. 100 с.

3. Діковська І. А. Міжнародне спадкування у ЄС та Україні : напрями адаптації права України до права ЄС : монографія. Київ : Алерта, 2020. 304 с.

4. Довгерт А. С. Доктрина міжнародного приватного права в Україні на зламі століть. *Право України*. 2020. № 6. С. 13-40.

5. Дякович М. М. Сімейне право України: навчальний посібник. Харків: ЕКУС. 2022. 416 с.

6. Майданик Р. А. Речове право: підручник. Київ: Алерта, 2019. 1102 с.

7. Михайлів М. О. Правове регулювання відносин спадкування в міжнародному приватному праві: монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2022. 520 с.

8. Мережко О. О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. К.: Юстиніан, 2010. 320 с.

9. Нігреєва О. О. «М'яке право» у міжнародній системі: до питання про зміст та функції. *Правова держава*, 2018, № 30. С.147-153

10. Спадкове право крізь призму судової практики: монографія; за ред. І. В. Спасибо-Фатеевої. Харків: ЕКУС, 2021. 536 с.

11. Стрельцова Є. Д. Уніфікація міжнародного права та її вплив на національне законодавство: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 522 с.

12. Цивільне процесуальне право України: підручник. / В. М. Коссака, Р. Я. Лемик, Ю. В. Навроцька, С. В. Сенік; за заг. ред. В. М. Коссака. Харків: Право, 2020. 752 с.

13. Цірат Г. А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Г. А. Цірат. К.: Алерта, 2019. 410 с.

14. Цірат Г. А. Міжнародне приватне повітряне право. *Право України*. 2013. № 7. С. 113-128.

15. Цірат Г. А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації. Монографія. Харків. Видавництво Іванченка І.С., 2013.

16. Черняк Ю. В. Уніфікація норм міжнародного цивільного процесу з розгляду сімейних спорів: Монографія. - К.: Алерта. 2018.

17. Черняк Ю. В. Інститут підсудності в міжнародному приватному праві країн Європейського Союзу та України: Монографія. - К.: Прецедент. 2008.

18. Шуміло І. А. Литвиненко Д. О. Договірне спадкування в міжнародному приватному праві. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2020. № 11.

19. Яновицька А. В. Договір міжнародного перевезення вантажів автомобільним транспортом: монографія. Львів: Растр-7. 2019. 180 с.

20. Arroyo D.P.F., Mbengue M.M. Public and Private International Law in International Courts and Tribunals: Evidence of an Inescapable Interaction. *Columbia journal of transnational law*. 2018. Vol. 56. N 4. P. 797–854.

21. Diakovych, M. M., Mykhayliv, M. O., Kossak, V. M. Features of the inheritance rights of children born as a result of artificial insemination. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 2020, 27 (4), p. 214–230.

22. Private International Law. Contemporary Challenges and Continuing Relevance. Elgar Monographs in Private International Law; Edited by Franco Ferrari, Professor of Law and Director, Center for Transnational Litigation, Arbitration, and Commercial Law, New York University, New York, US and Diego P. Fernández Arroyo, Professor of Law, Director of the LLM in Transnational & Dispute Settlement, Sciences Po Law School, Paris, France. 2019. 520 pp.

23. Global Private International Law: Adjudication without Frontiers. Edited by Horatia Muir Watt, Professor of Law, Sciences Po Law School, Paris, France, Lucia Bíziková, Trainee in an international law firm, London, UK, Agatha Brandão de Oliveira, Guest Lecturer, Federal University of Espirito Santo (UFES), Brazil and member of the Brazilian Bar and Diego P. Fernández Arroyo, Professor of Law, Director of the LLM in Transnational & Dispute Settlement, Sciences Po Law School, Paris, France. 2019. 640 pp.

24. International Commercial Arbitration. A Comparative Introduction: monography; Principles of Commercial Law series Franco Ferrari, Friedrich Rosenfeld and John Fellas. USA: Elgar Publishing, Incorporated, Edward, Massachusetts. 288 pp.

25. EU Cross-Border Succession Law; Edited by Stefania Bariatti, Professor of International Law, Ilaria Viarengo, Professor of International Law and Francesca C. Villata, Professor of International Law, University of Milan, Italy. 2022. 576 p.

26. Conflict of Laws: A Comparative Approach: 2nd edition; Gilles Cuniberti, Professor of Comparative and Private International Law, University of Luxembourg. 2022. 488 pp.

27. International Commercial Arbitration in the European Union; Brussels I, Brexit and Beyond; Chukwudi Ojiegbe, Centre for Private International Law, University of Aberdeen, UK. 2020. 320 p.

URL:
[Private_Litigation_in_a_Public_Law_Sphere_The_Standard_of_Review_in_Investor_State_Arbitrations?email_work_card=reading-history](https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/18/018-19531118-JUD-01-00-EN.pdf).

28. Liechtenstein v. Guatemala (Nottebohm case). International Court of Justice. Judgment. 1953. URL:
<https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/18/018-19531118-JUD-01-00-EN.pdf>.

29. Mills A. Connecting Public and Private International Law. Linkages and Boundaries in Private and Public International Law / ed. By V.R. Abou-Nigm, K. McCall-Smith, D. French. Oxford: Hart Publishing, 2018. P. 13–32.

30. Morris P.S. From Territorial to Universal – the Extraterritoriality of Trademark Law and the Privatizing of International Law. *Cardozo arts & entertainment law journal*. 2019. Vol. 37, Issue 1. P. 33-85.

31. Morgera E., Gillies L. Realizing the Objectives of Public International Environmental Law Through Private Contracts: the Need for a Dialogue with Private International Law Scholars. *Linkages and boundaries in private and public international law* / ed. By V.R. Abou-Nigm, K. McCall-Smith, D. French. Oxford: Hart Publishing, 2018. P. 175–198.

32. Norton Patrick M. The Role of Precedent in the Development of International Investment Law. *ICSID Review – Foreign Investment Law Journal*. 2018. Volume 33. Issue 1. Pages 280-301. URL: <https://doi.org/10.1093/icsidreview/six027>.

Нормативно-правові

акти: Міжнародні

акти:

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048#Text.

2. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047#Text.

3. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04#Text.

4. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04#Text.

5. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185#Text.

6. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 р.: Додаток до Угоди про утворення СОТ) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264#Text.

7. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569#Text.

8. Європейська конвенція про імунітет держав 1972 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_060#Text.

9. Європейська конвенція про громадянство 1997 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_004.

10. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069#Text.

11. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055#Text.

12. Конвенція з питань цивільного процесу 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_083#Text.
13. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text.
14. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про використання електронних повідомлень в міжнародних договорах 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_e71#Text.
15. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070#Text.
16. Конвенція про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або торгівельних справах 2019 р. URL: <https://assets.hcch.net/docs/806e290e-bbd8-413d-b15e-8e3e1bf1496d.pdf>.
17. Конвенція про юрисдикцію, визнання та виконання судових рішень у цивільних та комерційних справах 2007 р. (Конвенцію ратифіковано Законом № 2342-IX від 01.07.2022). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_001-19#Text.
18. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про юрисдикційні імунітети держав від 02.12.2004. URL: <https://regulation.gov.ua/documents/id111373>.
19. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070#Text.
20. Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності 1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_186#Text.
21. Конвенція ООН про морські перевезення вантажів, 1978 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_391.
22. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища [Орхуська конвенція] від 25.06.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text.
23. Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів від 14.06.1974 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_002#Text.
24. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про використання електронних повідомлень в міжнародних договорах від 23.11.2005 р. URL: <https://regulation.gov.ua/documents/id100240>.
25. Конвенція ООН про міжнародні мирові угоди, досягнуті внаслідок медіації 12.09.2020 р. URL: https://www.asterslaw.com/ua/press_center/publications/singapore_convention_as_a_new_tool_in_international_trade/.

26. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами 1965 р. (ратифікована Законом від 16.03.2000 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text.
27. Конвенція про статус апатридів 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_232#Text.
28. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ратифікована Законом від 17.07.1997 р.) URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
29. Конвенція про правову допомогу і правові відносини/цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. (ратифікована Законом від 10.11.1994 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text.
30. Конвенція про статус біженців 1954 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_011.
31. Конвенція ЮНІДРУА щодо викрадених або незаконно вивезених культурних цінностей 1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_590#Text.
32. Конвенція про угоди про вибір суду 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_004#Text.
33. Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних спорів 1982 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_568#Text.
34. Міжамериканська конвенція про підтвердження та інформацію стосовно іноземного законодавства, 1979 р. Про приєднання України до Міжамериканської конвенції про підтвердження та інформацію стосовно іноземного законодавства: (ратифіковано Законом від 02.03.2021 № 1301-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1301-20#Text>.
35. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203#Text.
36. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
37. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.
38. Принципи про вибір права в міжнародних комерційних контрактах 2015 р. URL: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=135>.
39. Сеульська конвенція 1985 р. Про заснування багатостороннього агентства з гарантій. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_268#Text.
40. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text.
41. Технічні коментарі ЮНСІТРАЛ щодо врегулювання спорів у режимі онлайн 2016 г. URL:

https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/17-00384_r_ebook_technical_notes_on_odr.pdf.

42. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний торговий арбітраж від 30.05.1997 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU97397>.

43. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про електронні передані записи 2017 г. URL: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/mediadocuments/>.

44. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про електронні підписи та Посібник з прийняття 2001 р.

URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu01251?ed=2001_07_05.

45. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про електронну торгівлю та Посібник з прийняття 1996 з додатковою статтею 5 біс, 1998 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu01116>.

46. Європейська конвенція про імунітет держав (ЕТ8 № 74) 1972 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU72014>.

47. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU78K02U>.

48. Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент 1924 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_594#Text.

49. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_291#Text.

50. Угода про міжнародне залізничне вантажне сполучення (УМВС) 1951 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/mu51001u?ed=1951_11_01.

51. Угода про міжнародне пасажирське сполучення (УМПС) 1951 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu51001?ed=1951_11_01.

52. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234#Text.

53. Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень 1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_594#Text.

54. Чиказька конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text.

55. Варшавська конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень 1929 р. (Із змінами відповідно до розділу I Гаазького протоколу). URL: https://xn--11agg.xn--j1amh/warshaw_konv/.

56. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами 2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_998#Text.

57. Європейська конвенція про усиновлення дітей 2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a17#Text.

58. Угода про заснування Світової організації торгівлі 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text.

59. Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_076#Text.

60. Щодо послуг на внутрішньому ринку : директива 2006/123/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 12.12.2006 року № 2006/123/ЄС. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_906.

Національні акти:

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 року № 354к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Митний кодекс України : закон України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

3. Цивільний процесуальний кодекс України : закон України від 18.03.2004 року № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2004, №40-41, 42, ст.492. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

4. Господарський процесуальний кодекс України : закон України від 06.11.1991 року № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1992, № 6, ст.56. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

5. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень : закон України від 18.11.2003 року № 1255-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. - 2004, № 11, ст.140. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>.

6. Про міжнародні договори України : закон України від 29.06.2004 року № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2004. - № 50. Ст. 540. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.

7. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : закон України від 15.05.2003 року № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 31-32, ст.263. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

8. Про наукову і науково-технічну діяльність : закон України від 26.12.2015 року № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2016, № 3, ст.25. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.

9. Про виконавче провадження : закон України від 02.06.2016 року №1404-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2016, № 30, ст.542. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.

10. Про судоустрій і статус суддів : закон України від 02.06.2016 року №1402-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2016, № 31, ст.545. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : закон України від 22.09.2011 року № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2012, № 19-20, ст.179. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.

12. Про зовнішню трудову міграцію : закон України від 05.11.2015 року №761-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 49-50, ст.463. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/761-19>.

13. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : закон України від 15.04.2014 року № 1207-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2014, № 26, ст.892. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.

14. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : закон України від 23.02.2006 року № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2006, № 30, ст.260. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

15. Кодекс торговельного мореплавства України : закон України від 23.05.1995 року № 176/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1995, №№ 47, 48, 49, 50, 51, 52, ст.349. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр#Text>.

16. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : закон України від 08.07.2011 року № 3671-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2012, № 16, ст.146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>.

17. Про громадянство України : закон України від 18.01.2001 року №2235-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 13, ст.65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.

18. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : закон України від 20.10.2014 року № 1706-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 1, ст.1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>.

19. Про зовнішньоекономічну діяльність : закон України від 16.04.1991 року № 959-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР)*, 1991, № 29, ст. 377. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.

20. Про імміграцію : закон України від 07.06.2001 року № 2491-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 41, ст.197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>.

21. Про міжнародний комерційний арбітраж : закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1994, № 25, ст.198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>.

22. Про міжнародне приватне право : закон України від 23.06.2005 року №2709-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2005, № 32, ст.422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.

23. Про Порядок здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України і заяв, пов'язаних із відшкодуванням шкоди, завданої внаслідок міжнародного збройного конфлікту на території України : указ Президента України від 25.06.2002 року № 581/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/581/2002#Text>.

Інформаційні ресурси

Назва веб-ресурсу	Адреса веб-сайту
Офіційний сайт Президента України	www.president.gov.ua
Офіційний сайт Верховної Ради України	www.rada.gov.ua
Офіційний сайт Кабінету Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Офіційний сайт Верховного Суду	https://supreme.court.gov.ua/supreme
Офіційний сайт Міністерства юстиції України	www.minjust.gov.ua
Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України	https://mvs.gov.ua
Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України	http://www.mfa.gov.ua/
Офіційний веб-сайт Адміністрації Державної прикордонної служби України	https://dpsu.gov.ua/
Офіційний веб-сайт Державної міграційної служби України	https://dmsu.gov.ua/
Офіційний веб-сайт Служби безпеки України	http://www.ssu.gov.ua/
Єдиний державний інформаційний веб-портал Державної митної служби України «Єдине вікно для міжнародної торгівлі»	https://cabinet.customs.gov.ua/
Офіційний сайт Вищої ради правосуддя	https://hcj.gov.ua
Офіційний сайт Бюро економічної безпеки України	esbu.gov.ua/
Офіційний сайт Європейського Суду з прав людини	www.echr.coe.int
Рішення Європейського Суду з прав людини. Офіційний сайт	https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}
Практика Європейського суду з прав людини. Український аспект.	https://www.echr.com.ua/rishennia-espl/
Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних	https://www.icj-cij.org/en

Націй.	
Офіційний сайт Міжнародної морської організації.	https://www.imo.org/en/About/Pages/Default.aspx
Офіційний сайт ООН.	https://www.un.org/en/about-us
Офіційний сайт Міжнародної торговельної палати.	https://iccwbo.org/about-us/
Міжнародний Інститут уніфікації приватного права (УНІДРУА) UNIDROIT - International Institute for the Unification of Private Law is an independent intergovernmental Organisation with its seat in Rome	https://www.unidroit.org/
Інститут порівняльного публічного права та міжнародного права імені Макса Планка / Max Planck Institute for comparative public law and international law	https://www.mpipriv.de
Офіційний сайт Гаазької конференції з міжнародного приватного права / <i>The Hague Conference on International Private Law</i>	https://www.hcch.net/en/home https://www.hcch.net
Офіційний сайт Комісії ООН з права міжнародної торгівлі / <i>The Hague Conference on International Private Law (UNCITRAL)</i>	https://uncitral.un.org/en/about https://www.uncitral.org
Міжнародна Торгова Палата (МТП) <i>International Chamber of Commerce (ICC)</i>	https://www.iccu.org/
Офіційний сайт Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів	https://icsid.worldbank.org
Газета «Урядовий кур'єр»	www.ukurier.gov.ua
Газета «Юридична практика»	https://pravo.ua/
Газета «Юридичний вісник України»	http://yv.u.com.ua
Теорія і практика правознавства: фаховий електронний журнал.	http://tlaw.nlu.edu.ua/
Науковий вісник публічного та приватного права	http://www.nvppp.in.ua/
Національна академія правових наук України	www.aprnu.kharkiv.org
Права людини (он-лайн бібліотека)	http://library.khpg.org
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського	www.nbuv.gov.ua
Національна Парламентська бібліотека України	www.nplu.org
Публічна бібліотека імені Лесі Українки	https://lukl.kyiv.ua
Електронна бібліотека з правознавства	www.pravo.biz.ua
Українська Гельсінська спілка з прав людини	www.helsinki.org.ua
Євроінтеграційний портал Уряду України	https://eu-ua.kmu.gov.ua/
Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка ім.	https://lib.if.ua/
Офіційний сайт Представництва Європейського Союзу в Україні	https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk?s=232

Офіс Ради Європи в Україні	https://www.coe.int/uk/web/kyiv/home/ https://www.coe.int/uk/web/kyiv/achievements-of-the-project-judiciary#
The Online Books Page (бібліотека Пенсильванського університету)	https://onlinebooks.library.upenn.edu
Головний офіс Консультативної місії ЄС	https://www.euam-ukraine.eu/ua/contacts/
ERIC (інформаційний центр навчальних ресурсів)	https://eric.ed.gov
Офіційний веб-сайт Центру політико-правових реформ	www.pravo.org.ua
Офіційний веб-сайт Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)	https://www.osce.org/
сайт журналу «Право України».	http://pravoua.com.ua/
European Union Institute for Security Studies.	http://www.iss.europa.eu/.